

دوشنبه ۲۵ دی ۱۴۰۲

شماره ۴۰۵۸

www.fdn.ir

فهرست

www.fdn.ir

فهرست

FARHIKHTEGANDAILY

اذعان فارن افزر به قدرت مقاومت یمن

آمریکا چاره‌ای جز مماشات با انصارالله ندارد

سجاد عطا‌زاده

مترجم

آلکساندار استارک، پژوهشگر موسسه رند ایالات متحده در مقاله‌ای با عنوان «حوثی‌ها را بمباران نکنید، دیپلماسی دقیق می‌تواند مانع حملات جازی در دریای سرخ شود» که در وب‌سایت فارن‌افرز منتشر شده، به بررسی عملیات‌های قهرمانانه مقاومت یمن علیه کشتی‌های تجاری عازم به رژیم صهیونیستی در دریای سرخ پرداخته است. در این مقاله نکات بسیاری مهمی مانند فراتر بودن انصارالله از یک گروه زیدی صرف، ناتوانی متحدان آمریکا در شکست این گروه در نبردهای پیشین و البته حمایت میدانی و عملی ایالات متحده از عربستان سعودی در جریان تجاوز به خاک یمن وجود دارد اما مهم‌ترین نکته مطرح‌شده در آن ناتوانی آمریکا در مقابله با گروه انصارالله از طریق حملات نظامی و همچنین افزایش محبوبیت داخلی و منطقه‌ای این گروه پس از حمله به رژیم صهیونیستی است.

درگیری بین ایالات متحده و حوثی‌ها در دریای سرخ به‌طور پیوسته درحال افزایش است. در ۳۱ دسامبر چند قایق کوچک حوثی‌ها تلاش کردند به یک کشتی تجاری حمله کنند. بالگردهای نیروی دریایی ایالات متحده در پاسخ به این حمله حوثی‌ها- یک گروه شورشی که ۸۰ درصد از جمعیت یمن در قلمرو تحت‌کنترل آنان زندگی می‌کنند- به آنها شلیک کردند و درنتیجه سه قایق حوثی‌ها غرق شده و ۱۰ خدمه آنها نیز جان خود را از دست دادند، سپس در ۹ ژانویه، حوثی‌ها یکی از بزرگ‌ترین حملات خود را در دریای سرخ انجام دادند که شامل پرتاب ۱۸ پهپاد، دو موشک کروز ضدکشتی و یک موشک بالستیک ضدکشتی بود که البته از سوی نیروهای آمریکایی و بریتانیایی رهگیری شدند. این درگیری آخرین مورد از مجموعه‌ای از حملات در دریای سرخ به‌شمار می‌رود. از اواسط نوامبر حوثی‌ها بیش از ۲۰ حمله به کشتی‌های تجاری درحال حرکت در دریای سرخ انجام داده‌اند. در دریای سرخ تنگه راهبردی بسیار مهمی است که ۱۵ درصد تجارت جهانی از آن عبور می‌کند. آنها که این حملات را پاسخی به جنگ اسرائیل و حماس می‌دانند، موشک‌ها و پهپادهایی را نیز به‌سمت جنوب اسرائیل شلیک کردند. حملات دریای سرخ برخی شرکت‌های کشتیرانی را مجبور کرده به‌طور موقت حرکت از طریق کانال سوئز را متوقف و در عوض از آب‌های شاخ آفریقا عبور کنند، تغییری که حدود ۱۰ روز به طول سفر کشتی‌ها اضافه می‌کند. این حملات هنوز به احتمال قابل توجهی در تجارت جهانی منجر نشده اما در دراز مدت هزینه‌های حمل و نقل، احتمالاً قیمت نفت و هزینه کالاهای مصرفی را در سراسر جهان افزایش خواهد داد.

ایالات متحده در پاسخ، شرکای بین‌المللی خود را بسیج و در اواسط دسامبر یک ابتکار چندملیتی را با هدف حفاظت از کشتی‌های تجاری در دریای سرخ آغاز کرده است. در ۳ ژانویه، این شرکا بیانیه مشترکی صادر کردند که به‌گفته مقامات آمریکایی باید آخرین هشدار به حوثی‌ها قبل از اقدام شدیدتر واشنگتن درنظر گرفته شود. مقامات آمریکایی اکنون درحال بررسی حملات نظامی مستقیم به اهداف حوثی‌ها هستند.

از آنجا که حملات حوثی‌ها می‌تواند عواقبی جدی برای تجارت جهانی داشته باشد، ایالات متحده برای پاسخ نظامی تحت فشار قابل توجهی قرار دارد اما به‌جای حملات تلافی جوانه، ایالات متحده باید از رویکرد دیپلماتیک حمایت کند. ممکن است حوثی‌ها اخیراً وارد تیرهای روزنامه‌های بین‌المللی شده باشند اما آنها دو دهه است که ایالات متحده و شرکای خلیج فارسی آن را به چالش کشیده‌اند. استفاده از زور علیه حوثی‌ها در گذشته، چه توسط رژیم علی عبدالله صالح، رئیس‌جمهور سابق و چه با تلاش عربستان برای بازگرداندن دولتی که حوثی‌ها در اواسط دهه ۲۰۱۰ آن را سرنگون کردند، صرفاً به این گروه فرصت داده توانایی‌های نظامی خود را بهبود ببخشد، خود را به‌عنوان یک جنبش مقاومت قهرمان نشان دهد و مشروعیت‌شان را در داخل کشور تقویت کنند.

درواقع این گروه نیاز به تقویت داشت، زیرا قبل از ۷ اکتبر با مقاومت داخلی فراینده‌ای روبه‌رو شده بود اما اکنون به‌نظر می‌رسد واکنش

آن به عملیات اسرائیل در غزه سبب جلب حمایت از آن در یمن و در سراسر منطقه شده است. حملات تلافی جوانه همچنین احتمال گسترش جنگ اسرائیل و حماس به سراسر منطقه و از سرگیری جنگ داخلی در یمن را افزایش می‌دهد. طی یک‌سال و نیم گذشته آتش‌بسی که با میانجی‌گری سازمان ملل حاصل شده، درگیری‌های شدید در یمن را متوقف کرده است اما حملات مستقیم ایالات متحده به اهداف حوثی‌ها می‌تواند آتش جنگ داخلی را دوباره شعله‌ور کند. ایالات متحده گزینه‌های خوب زیادی برای پاسخ به حملات حوثی‌ها ندارد اما تلاش دیپلماتیک برای برقراری صلح پایدار در جنگ یمن و درعین حال ادامه تلاش‌ها درکنار شرکای بین‌المللی برای جلوگیری از حملات حوثی‌ها، کم‌ضررت‌ترین این گزینه‌هاست.

مقاومت در برابر انفجار

آغاز جنبش حوثی‌ها به دهه ۱۹۹۰ باز می‌گردد؛ گروهی که آن زمان خود را انصارالله می‌نامیدند، به مقاومت دربرابر تبلیغ وهابیت سعودی و ابراز هویت و اعمال مذهبی زیدی در سراسر یمن پرداختند. زیدی‌گری گونه‌ای از تشیع رایج در شمال یمن و بخش‌هایی از جنوب عربستان سعودی است، البته تفاوت‌های اعتقادی مهمی بین جریان اصلی شیعه و اسلام زیدی وجود دارد. مثلاًگروه اصلی شیعیان به ۱۲امام اعتقاد دارند، درحالی‌که زیدی‌ها تنها پنج امام را می‌شناسند. اما از همان زمان که این جنبش به مخالفت با فساد مزمن موجود در رژیم صالح و همکاری او با ایالات متحده در «جنگ جهانی علیه تروریسم» پرداخت، حامیان یعنی فراتر از جامعه زیدی به‌دست آورد. گزارش‌های رسانه‌ای گاهی درگیری داخلی طولانی مدت در یمن را در قالب نزاع فرقه‌ای بین سنی‌ها و شیعیان به‌تصویر می‌کشند اما حقیقت این است که به‌قول ماریکه برانت- انسان‌شناسی که مطالعات وسیعی روی حوثی‌ها داشته- در سال‌های اولیه قرن بیست‌ویکم، جنبش انصارالله آندکر گسترش یافته که به «کاتالیزوری با پتانسیل متحد کردن همه آنچهایی [در شمال یمن] تبدیل شد… که احساس می‌کردند از نظر اقتصادی نادیده گرفته شده‌اند، از نظر سیاسی طردگشته‌اند و از نظر مذهبی نیز در حاشیه قرار دارند.» در واکنش به افزایش روزافزون اهمیت این گروه، دولت صالح از آغاز سال ۲۰۰۴ شش دور حمله بی‌رحمانه به این گروه را سامان داد و رهبر پرچم‌به این گروه، حسین بدرالدين الحوثی را کشت اما این تلاش‌های نظامی در ریشه‌کن کردن جنبش ناکام ماند و در عوض انصارالله حامیان جدیدی پیدا و اعضای خانواده بنیانگذاران خود را به‌عنوان رهبرانش انتخاب کرد. هنگامی که بهار عربی در سال ۲۰۱۱ به یمن رسید، صالح درنهایت مجبور به کناره‌گیری شد و قدرت را به معاون خود، عبد ربه منصور هادی، تسلیم کرد اما تحکیم دموکراتیک این کشور زمانی که کنفرانس گفت‌وگوی ملی- فرآیندی در سال‌های ۲۰۱۴-۲۰۱۳ به‌منظور مذاکره درباره‌گذار به دموکراسی- از هم پاشید، شکست خورد. حوثی‌ها با مشاهده خلأ قدرت، صنعا، پایتخت یمن را در سپتامبر ۲۰۱۴ به تصرف خود درآوردند و سپس تلاش کردند نفوذشان را به جنوب گسترش دهند و کنترل بیشتر کشور را در دست بگیرند.

خیزش حوثی‌ها در سال ۲۰۱۴ زنگ خطر را در کشورهای همسایه، به‌ویژه عربستان سعودی و امارات متحده عربی به صدا درآورد. در همین زمان حوثی‌ها شروع به دریافت حمایت از ایران و حزب‌الله یعنی دشمنان سعودی‌ها و اماراتی‌ها کردند. در سال ۲۰۱۵ نتلافی به‌رهبری این دو کشور و با حمایت ایالات متحده، بریتانیا و فرانسه دست به مداخله نظامی زد و حملات هوایی را برای حمایت از سایر گروه‌های نظامی انجام داد که ظاهراً از دولت هادی حمایت می‌کردند اما حملات هوایی به‌جای بازگرداندن صلح به تشدید جنگ کمک کرد و به آنچه سازمان ملل متحد آن را بدترین بحران انسانی در جهان نامیده است، انجامید. بین سال‌های ۲۰۱۵ تا ۲۰۲۲، حملات هوایی ائتلاف به رهبری عربستان سعودی - با حمایت آمریکا در قالب اشتراک‌گذاری اطلاعاتی، سوخت‌گیری هوایی و تعمیر و نگهداری هواپیما- باعث گروفتن جان ۹هزار غیرنظامی یمنی شد. ۴،۵ میلیون یمنی هم آواره شدند و بیش از ۲۱ میلیون یا دوسوم جمعیت این کشور همچنان به کمک و حفاظت بشردوستانه نیاز دارند.

فرصت رشد

با تثبیت کنترل حوثی‌ها بر بیشتر شمال یمن، آنها شروع به کنشگری بیشتر در صحنه منطقه‌ای کردند. کانال رسانه‌ای کارآمد المسیره آنها که بیشتر در بیروت مستقر است، محتوایی را به دو زبان عربی و انگلیسی تولید می‌کند تا دیدگاه خود را با مخاطبان بیشتری به اشتراک بگذارد. اشعار سنتی حوثی‌ها که در قالب موزیک و ویدئو تنظیم شده و به‌طور گسترده در رسانه‌های اجتماعی به اشتراک گذاشته می‌شوند، مخالفت حوثی‌ها با اسرائیل و ایالات متحده را اعلام می‌کنند. برای فهم اهداف حوثی‌ها، باید به خواسته‌های آنها که در قالب زبان جاری می‌شود، توجه کنیم. از حدود سال ۲۰۰۳، صرخه حوثی‌ها - شعار آنها که معمولاً به رنگ سبز و قرمز چاپ می‌شود- شعار ایران انقلابی را تکرار می‌کند و ارزش‌ها و اهداف حوثی‌ها را به‌گونه‌ای که کمترین تردیدی در آن راه ندارد، بیان می‌کند: «خدا بزرگ است، مرگ بر آمریکا، مرگ بر اسرائیل، لعنت بر یهود، پیروزی برای اسلام است.» رهبران حوثی در بیانیه‌های عمومی خود بارها حملات کنونی خود را پاسخی به عملیات اسرائیل در غزه توصیف کرده‌اند. آنها می‌گویند قصدشان اعمال فشار بر اسرائیل است تا از شدت جنگ علیه حماس بکاهد.

در سپتامبر ۲۰۲۳، اعتراضات علیه حوثی‌ها به دلیل عدم پرداخت حقوق بخش عمومی با دستگیری معترضان همراه شد، اما رهبری حوثی متوجه شد که مشکلی وجود دارد. در سپتامبر ۲۰۲۳، آنها اعلام کردند که در حال تدارک «تغییر ریشه‌ای» در دولت خود برای رسیدگی به فساد و مشکلات اقتصادی هستند - قبل از اینکه جنگ اسرائیل و حماس فرصت جدیدی برای کسب مشروعیت به آنها بدهد. نظرسنجی انجام‌شده توسط Palestinian Center for Policy and Survey Research در اواخر نوامبر و اوایل دسامبر ۲۰۲۳ نشان می‌دهد که ساکنان غزه و کرانه باختری، واکنش یمن به جنگ اسرائیل و حماس را رضایت‌بخش‌ترین واکنش در میان بازیگران منطقه‌ای ارزیابی کردند. حوثی‌ها نظاره‌رات یمنی‌های طرفدار فلسطین را به‌عنوان مدرکی بر حمایت خود از مردم فلسطین در بوق و کرنا کرده‌اند.

در سطح منطقه، حوثی‌ها از حملات خود در دریای سرخ و اسرائیل برای نشان دادن اهمیت خود در «محور مقاومت» ایران- شبکه بازیگران دولتی و غیردولتی که ایران برای گسترش نفوذ خود در سراسر منطقه و محاصره مخالفان خود، از جمله اسرائیل و عربستان سعودی، به کار گرفته است- استفاده کرده‌اند. مشارکت ایران و حوثی‌ها در طول جنگ داخلی یمن تعمیق گشت. ایران هم برای حوثی‌ها ارزش قائل است، زیرا آنها به تهران اجازه می‌دهند تا به‌طور گسترده‌تر عمل کند و در عین حال فاصله قابل قبولی را نیز حفظ کند. ملاً حوثی‌ها مسئولیت حمله پهپادی در سپتامبر ۲۰۱۹ به تاسیسات نفتی عربستان سعودی را برعهده گرفتند اما گمان می‌رود که این حمله توسط ایران انجام شده باشد. تا زمان آتش‌بس آوریل ۲۰۲۲ در یمن نیز حوثی‌ها در حال انجام یک سری حملات فراینده با تسهیل نیروی قدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران در خاک عربستان سعودی و امارات بودند.

نیروی قدس به حوثی‌ها کمک کرده است تا انبارهایی از تسلیحات پیچیده، از جمله هواپیماهای بدون سرنشین و موشک بسازند. تقریباً از سال ۲۰۱۶ ایران به حوثی‌ها کمک رسانده است تا با استفاده از قطعات تولیدشده در خارج سلاح‌های خود را مونتاژ کنند؛ تهران به این وسیله تلاش‌های جامعه بین‌المللی برای جلوگیری از قاچاق سلاح به یمن را ناکام گذاشته است. این واقعیت که حوثی‌ها اکنون می‌توانند موشک‌هایی را به سمت اسرائیل و کشتی‌های تجاری پرتاب کنند و تاکنون نیز مانع اقدامات تلافی جوانه برجسته شده‌اند بدون شک ارزش راهبردی این گروه را برای ایران بیشتر نشان می‌دهد. تهران از حملات حوثی‌ها حمایت کرده و اطلاعاتی را برای کمک به این حملات در دریای سرخ با این گروه به اشتراک گذاشته و کشتی جنگی خود را نیز به این آب‌ها منتقل کرده است.

بازیگران بین‌المللی هم برای حفظ مسیر کشتیرانی دریای سرخ و هم برای جلوگیری از تشدید بیشتر تنش در منطقه باید به حملات حوثی‌ها پاسخ دهند. اما ایالات متحده با مجموعه‌ای از گزینه‌های بد و بدتر برای

چگونگی انجام این کار مواجه است. برخی از سیاستمداران و تحلیلگران استدلال کرده‌اند که بهترین راه برای مقابله با تجاوزات حوثی‌ها، تشدید تنش نظامی و «بازگرداندن بازآزندگی» است. این دیدگاه تصمیم‌نهایی ایالات متحده در سال ۲۰۲۱ مبنی بر فشار برای برقراری مذاکرات صلح در یمن را یک سیاست شکست‌خورده در قالب مماشات می‌داند. اما طرفداران حملات هوایی علیه حوثی‌ها نمی‌توانند اتفاقات آتی را بیان کنند. به‌سختی می‌توان فهمید که این حملات هوایی درحالی‌که در دهه گذشته موفق به ایجاد بازآزندگی در برابر حوثی‌ها نشده‌اند، اکنون به این مهم دست خواهند یافت. حملات هوایی علیه اهداف حوثی‌ها ممکن است توانایی حوثی‌ها را برای پرتاب موشک و پهپاد کاهش دهد، اما هدف قرار دادن و ریشه‌کن کردن قایق‌های کوچک و ارزان قیمت با/ بدون سرنشین آنها بسیار سخت خواهد بود.

به همین ترتیب قرار دادن حوثی‌ها در فهرست سازمان‌های تروریستی خارجی که دولت ترامپ هم برای مدت کوتاهی در سال ۲۰۲۰ این کار را انجام داد، احتمالاً تأثیر چندانی نخواهد داشت. رهبران این گروه مدت‌هاست که تحت تحریم‌های ایالات متحده هستند، به علاوه قرار دادن این گروه در فهرست سازمان‌های تروریستی خارجی مطمئناً ارسال کمک‌های بشردوستانه به یمن را دشوارتر خواهد کرد.

رویکردی که دیپلماسی را با بازآزندگی ترکیب می‌کند راه حل دارای کمترین عناصر نامطلوب برای مقابله با این مشکل لاینحل در کوتاه‌مدت است. ذائقه بین‌المللی چندانی برای پاسخ نظامی وجود ندارد، حتی عربستان سعودی هم که مداخله نظامی سال ۲۰۱۵ علیه حوثی‌ها راهبردی کرد اکنون به ایالات متحده هشدار می‌دهد که با خویشتنداری عمل کند. واشنگتن همچنین نمی‌تواند روی حمایت عمومی شرکای خود در خلیج فارس حساب کند، اگرچه برخی از کشتی‌های تجاری مورد هدف حوثی‌ها هیچ ارتباط آشکاری با اسرائیل ندارند اما این واقعیت که آنها بارها حملات خود را تلاشی برای حمایت از فلسطینی‌ها خوانده‌اند، امکان پاسخگویی کشورهای عربی به تجاوزات حوثی‌ها را محدود می‌کند؛ حتی اگر تمایل به همکاری با آمریکا علیه حوثی‌ها داشته باشند. مثلاً افکار عمومی در عربستان سعودی بیش از پیش حوثی‌ها حاشیه برقرار روابط دیپلماتیک با رژیم صهیونیستی است. کشورهای حاشیه خلیج فارس انگیزه کمی برای در افتادن با خشم مردم خود دارند. به غیر از بحرین کشورهای عربی تمایلی به همراهی علنی با عملیات چندملیتی که پنتاگون در اواسط دسامبر اعلام کرد از خود نشان نداده‌اند.

با این حال این عملیات اولین گام مفید برای نشان دادن مخالفت بین‌المللی با تهاجم حوثی‌ها و رهگیری و جلوگیری از حملات است. ایالات متحده همچنین باید به حمایت از تلاش‌های سازمان ملل برای مذاکره برای صلح پایدار در یمن ادامه دهد. توافق آتش‌بس ۲۰۲۲ کم و بیش برقرار است و طرف‌ها به توافقی نزدیک هستند که آتش‌بس را دائمی می‌کند و گفت‌وگوها را درباره آینده بلندمدت حکومت یمن آغاز می‌کند. ایالات متحده نهایتاً برای مقابله با تهدیدات ناشی از حوثی‌ها باید به دنبال پایان جنگ اسرائیل و حماس - و البته منازعه فلسطین و اسرائیل به‌صورت کلی- باشد. فارغ از تمایل یا عدم تمایل ما حوثی‌ها علت عملیات خود را عملیات اسرائیل در غزه اعلام کرده و از پشتیبانی داخلی و منطقه‌ای نیز برخوردار شده‌اند. یافتن رویکردی پایدار و بلندمدت برای هر دو این درگیری‌ها برای تنش‌زدایی در سراسر منطقه و وادار کردن حوثی‌ها به توقف حملات خود به کشتی‌های تجاری بسیار مهم است. در غیاب این درگیری‌ها چنین حملاتی کاربرد محدودی خواهد داشت. این اقدامات نمی‌تواند به‌طور کامل تهدیدی را که حوثی‌ها برای منافع ایالات متحده و به‌طور گسترده‌تر برای ثبات در منطقه ایجاد می‌کنند، برطرف کند اما آنها در میان گزینه‌های بد، بهترین انتخاب به‌شمار می‌روند - و البته واشنگتن به دلیل رویکردهای ناموفق خود در قبال یمن در ۲۰ سال گذشته، اکنون تنها گزینه‌های بدی در اختیار دارد. واشنگتن نباید اشتباهات پیشین خود را تکرار کند. دهه‌ها تجربه نشان داده است که تلاش‌های نظامی برای بیرون راندن حوثی‌ها بعید است موثر واقع شود. در عوض این اقدامات شاید زندگی مردم یمن را که اکنون هم حال نزاری دارند بیشتر ویران کنند.